

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра етнології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан історичного факультету

_____ Качараба С.П.

“31” ____ серпня ____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ **Етнологія народів Європи** _____
(шифр і назва навчальної дисципліни)
галузь знань _____ **03 Гуманітарні науки** _____
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність _____ **032 Історія та археологія** _____
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____ **“етнологія”** _____
(назва спеціалізації)
освітній ступінь _____ **бакалавр** _____
(назва освітнього ступеня)
факультет _____ **історичний** _____
(назва факультету)
Шифр _____ **III 01.40** _____

Львів – 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни “Етнологія народів Європи” для студентів IV курсу (освітній ступінь – бакалавр) з галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 Історія та археологія спеціалізації “етнологія”. „26” серпня 2020 року – 11 с.

Розробник: *Рачковський Григорій В'ячеславович* – кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології Львівського національного університету імені Івана Франка, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри етнології

Протокол від “26” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри етнології

_____ (проф. Сілецький Р. Б.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“26” серпня 2020 року

Схвалено Вченою радою історичного факультету
Протокол від “ 31 ” серпня 2020 року № 1

“31” серпня 2020 року Голова _____ (проф. Качараба С.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Напрямок підготовки	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 032 Історія та археологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 105		VII-й	VI-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3,5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		48 год.	32 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		57 год.	73 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48/57

для заочної форми навчання – 32/73

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – ознайомлення студентів історичного факультету з традиційною культурою та побутом народів Європи. вивчення і засвоєння питань теорії етносу, етногенезу та етнічної історії Європи, традиційних та сучасних форм життєдіяльності етносів, що її населяють, особливостей міжетнічної комунікації. Оскільки традиційна культура слов'янського населення Європи вивчається в межах окремого навчального курсу, більша увага буде приділена корінному населенню сучасних європейських країн Північної, Південної та Західної Європи. Належна увага буде приділена типам класифікації народів, історико-етнографічному районуванню Європи.

Завдання – розглянути основні галузі традиційної культури європейців: традиційні господарські заняття (основні та допоміжні), матеріальну культуру (поселення, господарсько-житлове будівництво, одяг, харчування), духовну культуру (сімейну та календарну обрядовість). Виклад курсу також спрямований на підкреслення національної специфіки та спільних рис традиційної культури європейських народів, на виявлення у ній загального та унікального у загальноєвропейському контексті

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні етапи етногенезу європейських народів, характерні риси матеріальної (поселення, господарсько-житлове будівництво, одяг, харчування) та духовної (сімейну та календарну обрядовість) культури, традиційні господарські заняття (основні та допоміжні).

вміти: застосовувати понятійний апарат, володіння способами етнографічного опису і класифікації, уміння застосовувати етнографічні дані в міждисциплінарних дослідженнях.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Класифікація народів Європи

Тема 1. Вступ до дисципліни. Класифікація народів Європи

Тема 2 Етнічна історія Європи: короткий огляд

Змістовий модуль 2. Риси традиційної культури народів Європи

Тема 3. Народи середземноморської етнографічної області Європи

Тема 4. Народи атлантичної етнографічної області Європи.

Тема 5. Народи північної етнографічної області Європи.

Тема 6. Народи центральноєвропейської та південно-східної етнографічних областей Європи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. КЛАСИФІКАЦІЯ НАРОДІВ ЄВРОПИ												
Тема 1. Вступ до дисципліни. Класифікація народів Європи	13	6				7	14	4				10
Тема 2. Етнічна історія Європи: короткий огляд	13	6				7	14	4				10
Разом за змістовим модулем 2	24	12				14	28	8				20
Змістовий модуль 2. РИСИ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ НАРОДІВ ЄВРОПИ												
Тема 3. Народи середземноморської етнографічної області Європи	22	10				12	20	6				14
Тема 4. Народи атлантичної етнографічної області Європи	21	10				11	20	6				14
Тема 5. Народи північної етнографічної області Європи	18	8				10	20	6				14
Тема 6. Народи центральноєвропейської та південно-східної етнографічних областей Європи	18	8				10	17	6				11
Разом за змістовим модулем 2	79	36				43	77	24				53
Усього годин	105	48				57	105	18				73

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми немає	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етнологія як пояснювальний механізм до історії Європи	5
2	Загальна характеристика європейського материка та його народів.	5
3	Етнічна історія Європи	10
4	Народи Греції Албанії та Італії	14
5	Народи Франції та Піренейського півострова	14
6	Народи Бельгії та Нідерландів	7
7	Народи Великобританії та Ірландії	7
8	Народи південно-східної Балтії	11
	Разом	73

9. Індивідуальні завдання

1. Валлони: історико-етнографічна характеристика
2. Етногенез та етнічна історія литовців
3. Теорія культурного шоку або стрес акультурації.
4. Етногенез та етнічна історія народів Іспанії
5. Етнолінгвістичний склад населення країн Скандинавії
6. Кашуби: історико-етнографічна характеристика
7. Етногенез і етнічна історія румунів.
8. Етнічна історія циган Європи
9. Типи традиційного облаштування двору в народів Європи

10. Розвиток теорії обрядів переходу Арнольда ван Генепа в західній науці
11. Музеї традиційної народної культури в країнах Західної Європи
12. Регіональні комплекси традиційного одягу німців
13. Особливості культури басків, її відмінність від культури романських народів
14. Формування хутірської системи розселень в умовах Північної Європи
15. Вплив християнства на сімейну обрядовість західних слов'ян.
16. Регіональні комплекси одягу литовців
17. Забезпечення прав етнічних груп у країнах Європи
18. Хліборобські мотиви у календарній обрядовості італійців
19. Особливості німецького федералізму в контексті етнічної історії німців
20. Персонажі традиційної різдвяної обрядовості народів Європи
21. Регіональні особливості повсякденних та обрядових страв Італії
22. Фіно-угорські народи Європи: склад, чисельність поширення.
23. Регіональні особливості та діалекти англійської мови
24. Історико-етнографічне районування Європи
25. Етнічні меншини у країнах Західної Європи
26. Корсиканські сімейні традиції
27. Історичні корені протистояння валлонів і фламандців (етнічні та релігійні складові напруженості)

10. Методи навчання

Інформаційно-рецептивний метод. Студенти набувають знання на лекції, з навчальної та методичної літератури, сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Лекційний виклад (використовуються викладачем для теоретичного вступу та пояснення окремих аспектів теми, що вивчається.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого матеріалу на основі зразка або правила..

Метод проблемного викладення. Перед викладом матеріалу формулюють проблему, а потім, показуються шляхи вирішення поставленого завдання, порівнюючи різні погляди та парадигми. Студенти стають співучасниками наукового пошуку.

Евристичний метод. Організація активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань для активізації самостійного мислення.

Дослідницький метод. Студенти самостійно вивчають літературу, критично аналізують джерела, й виконують інші дії пошукового характеру.

Метод дискусії. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані під час лекції.

11. Методи контролю

Лекції: Передбачають систематичний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є бажаним.

Письмова робота. Упродовж семестру буде проведено аудиторну письмову роботу, як проміжний етап вивчення курсу. Максимальна кількість балів за аудиторну письмову роботу – 10 балів.

Резюме наукової статті. Кожен студент впродовж семестру повинен написати і подати коротку самостійну письмову роботу – резюме, в якій виділяє порушене автором статті (розділу монографії) головне питання (проблему), висловлює власну позицію, стисло викладає та аналізує поданий дослідником фактичний матеріал. При оцінюванні письмової роботи до уваги береться також відповідне оформлення наукового апарату (покликання, цитування тощо). Резюме може бути зачитаним на семінарському занятті або перевірене викладачем поза заняттям. Максимальна кількість балів за резюме наукової статті – 15 балів.

Виступ-презентація: (25 балів) кожен магістрант протягом семестру має підготувати 1 презентацію, обравши собі одну з тем (за згодою викладача)

У презентації магістрант повинен продемонструвати добре володіння як основною та і додатковою літературою, здатність критично осмислювати та синтезувати матеріал у декілька основних аргументів, могли порівняти матеріали з теми про яку він доповідає з іншими темами, які вивчалися на попередніх заняттях.

Підсумковий іспит проводиться в письмовій формі, з можливим наступним обговоренням і покриває собою навчальний матеріал семестру.

Іспит складається з двох частин. Екзаменаційне завдання складається з двох частин: перша – тестові завдання (20 балів), покликана продемонструвати студентом головних фактів та історіографії проблеми; друга – описові питання (по 15 балів), де враховуватиметься розуміння подій та процесів, уміння їх критично осмислювати та логічно та послідовно викладати.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий іспит	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
9	8	9	8	8	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>	
			<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>	<i>Залік</i>
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		

13. Методичне забезпечення

1. Тиводар М. Етнологія: навч. посіб. для студ. іст. ф-ту. Львів, 2004.

14. Рекомендована література

Базова

2. Anthropology at Home. London, 1987.
3. Брак у народів Західної і Південної Європи. - Москва, 1989.
4. Брак у народів Північної і Північно-Західної Європи. - Москва, 1986.
5. Брак у народів Центральної і Південно-Східної Європи. - Москва, 1988.
6. Календарні звичаї і обряди в країнах зарубіжної Європи. Кінець ХІХ - початок ХХ в. весняні свята. - Москва, 1977
7. Календарні звичаї і обряди в країнах зарубіжної Європи: зимні свята - Москва, 1974
8. Календарні звичаї і обряди в країнах зарубіжної Європи: літньо-осінні свята. - Москва, 1978
9. Культура і життя народів зарубіжної Європи. Москва, 1967.
10. Народи зарубіжної Європи. Москва, 1964. Т. 1. (Народи світу: Етнографічні описи)

Додаткова

1. Казьміна О.Е. Динаміка етнічного складу населення Литви в ХХ в. // Раса і народи. Вип. 20. М., 1990.
2. Альбедиль М.Ф. Народи світу. - М., 1994.
3. Атлас народів світу. М., 1964.
4. Вейс. Історія культури і народів світу. Звичай і звичаї. М., 2004.
5. Питання етнічної історії естонського народу. Таллін, 1956.
6. Вимушені мігранти: інтеграція і повернення. М., 1997.
7. Гоголев А.І. Етнічна історія народів Зарубіжної Європи (Давність і раннє середньовіччя). Уч. посібник, Якутськ, 1988.
8. Діти в звичаях і обрядах зарубіжної Європи. М., 1995.
9. Добров А.С. Скандинавські країни. М., 1946.

10. Ефимов М. Скандинавия. М., 1940.
11. Заварина А.А. Русское население Латвии в конце XIX - начале XX в. Рига, 1988.
12. Историко-этнографический атлас Прибалтики. Одежда. Жилище. Рига, 1986.
13. Казьмина О.Е. Динамика численности национальных групп. Эстонии в XX в. // Расы и народы. Вып. 21. М., 1991.
14. Казьмина О.Е. Динамика этнической структуры населения Латвии в XX в. // Национальные процессы в СССР. М., 1991.
15. Культура и быт народов зарубежной Европы. Этнографические исследования. М., 1967.
16. Лагутина Е.И. Скандинавские страны. Л., 1967.
17. Миграции и новые диаспоры в постсоветских государствах. М., 1996.
18. Морозова М.Н. Народы Западной Европы. В 2 т. Н.Новгород, 1997.
19. Народы Европейской части СССР. II. (Серия "Народы мира. Этнографические очерки"). М., 1964
20. Народы мира. Историко-этнографический справочник. М., 1988.
21. О'Делл Э. Скандинавия. М., 1962.
22. Очерки общей этнографии. Зарубежная Европа. – Москва, 1966.
23. Рихтер Е.В. Русское население Западного Причудья. Таллин, 1976.
24. Рождение ребенка в обычаях и обрядах. Страны Зарубежной Европы. – М.: Наука, 1999.
25. Рысаков П.Н. Наши северные соседи. М., 1962.
26. Семейный быт народов СССР. М., 1980
27. Скандинавские страны. М., 1945.
28. Славяне и скандинавы. М., 1986.
29. Сно Е.э. Франция. Этнографический очерк. СПб., 1906.
30. Страны Балтии и Россия: общества и государства. М., 2002.
31. Страны и народы. Зарубежная Европа. Северная Европа: Научно-популярное географо-этнографическое издание : в 20 т. / [Ю.В. Бромлей и др.]. – М., 1981.
32. Страны и народы: Европа. М., 1980.
33. Терентьева Л.Н., Шлыгина Н.В. К вопросу о формировании этнографических границ Прибалтийского региона // Проблемы типологии в этнографии. М., 1979.
34. Тиводар М. Етнологія: навч. посіб. для студ. іст. ф-ту. - Львів, 2004.
35. Типы сельского жилища в странах зарубежной Европы. Москва, 1968
36. Хазанова О.В. Венгры и немцы в конце XVII века: к вопросу складывания этнокультурных стереотипов. //Славяне и их соседи. М., 1989. Вып.9.
37. Этнические процессы в странах зарубежной Европы. М., 1970.
38. Этнографическое картографирование материальной культуры народов Прибалтики. М., 1975.
39. Anthropology at Home. London, 1987.
40. Aveni Anthony F.. The Book of the Year: A Brief History of Our Seasonal Holidays. Oxford University Press, 2004.

41. Danaher Kevin. The Year in Ireland: Irish Calendar Customs. – Dublin, 1972.
42. Kirby D. The Baltic World 1772 – 1993. London, New York, 1993.
43. Misiunas R.J., Taagepera R. The Baltic States. Years of Dependence. 1940 - 1980. London, 1983.
44. Rauch G. von. The Baltic States. Estonia, Latvia, Lithuania. The Years of Independence. 1917 - 1940. Los Angeles, 1974.

15. Інформаційні ресурси

1. www.history.com.ua
2. www.histoty.org.ua
3. www.litopys.org.ua
4. www.uht.org.ua
5. Етнічний довідник. <http://www.socd.univ.kiev.ua/publicat/soc/index.html>